

HAVA KOŞULLARI ve FOTOĞRAFA ETKİLERİ

Çeşitli hava koşullarının fotoğrafı nasıl etkilediğini gözlemleyelim

Hepimizin beklediği bol güneşli havalar artık yavaş yavaş kendini göstermeye başlıyor. Geçtiğimiz bahar mevsimini yeterince değerlendiremeyenler, önümüzdeki yaz ve sonbahar aylarının bize sunacağı fotoğraf olanaklarını kullanma imkanı bulacaklar. Fotoğraf çekmek deyince, doğal olarak hemen akla güneşli havalar gelir. Hatta, birçoğumuz elinde fotoğraf makinesi olmadığı zamanlarda bile, hava güneş açtığında fotoğraf çekme ihtiyacı hissederiz. Güneşli havalarda, sokaklarda çok daha fazla insanın elinde fotoğraf makinesi görürüz. Güneşli havalar elbetteki renk doygunluğu ve ışık açısından fotoğrafçıya çeşitli seçenekler sunar. Ancak, farklı hava koşullarında da dramatik ve başarılı sonuçlar elde etmek mümkündür.

Güneşli hava

Güneşli havada fotoğraf çekmek, aslında ışığı iyi kullanmayı bilmeyi gerektirir. Çekim yaptığımız mekana göre, günün hangi saatinde ışığın nereye, nasıl düştüğü önemlidir. Güneşli havalarda ışık birinci derecede rol oynadığından, önceden planlanmamış veya ışık tespiti yapılmamış bir çekimin başarılı olması tesadüflere bağlıdır.

Güneşli havalarda, fotoğrafik açıdan ışığın dört temel durumundan söz edilebilir. Bunlar, güneşin yeni doğmaya başladığı an (sabahın erken saatleri), güneşin açılı konumda olduğu an (sabah ile öğlen arası ve öğlen ile akşam arası), güneşin tam dik olduğu an (öğlen vakti) ve güneşin batmaya başladığı andır (akşam, gün batımı saatleri). Gün doğumu ile gün batımı, ışığın güzel oyunlar oynadığı zamanlardır. Gün doğumu ve gün batımı, şeklen birbirine benzeyen iki doğa olayı gibi görünse de, ışık kalitesi açısından fotoğrafa farklı olarak yansılar. Her iki durumda da, ışığın şartı dakikalar ve hatta saniyelerle ifade edilecek şekilde sık değiştiğinden, kadraj önceden belirlenerek hazır şekilde beklemekte fayda vardır. Güneşin hareketi bu saatlerde hızlı olduğundan, ortama olan etkisi sık aralıklarla değişir. Bu değişim göz önünde bulundurularak birden fazla çekim yapmak, daha sonra seçim esnasında alternatiflerimizi artıracaktır.

Fotoğraf 1'deki (1/250sn. – f/8) gibi silüet çekimleri için, gün batımı periyodu çok uygundur. Bu fotoğrafta ayakta duran iki genç, silüet etkisini güçlendirmek amacıyla güneş ışığının denize yansıdığı nokta üzerine

denk getirilmiştir. Vapurun geliş anı beklenerek, sol taraftaki büyük boşluk doldurulmuştur. Martıların da kadraja dahil edildiği bu fotoğrafta, deklanşöre basılma anında martıların vapurun herhangi bir noktası ile kesişmemesine özen gösterilmiştir.

Güneşin açılı konumunda ise seçenekler daha da artmaktadır. Bu zaman diliminde ışığın nereden ve hangi açıyla geldiği önemlidir. Bu bilgi bize dolayısıyla gölgeyi nasıl kullanacağımızı veya gölgeden nasıl etkileneceğimizi de vermektedir. Bu periyotta yanal ışığın yarattığı etkilerden de faydalanılabilir.

Güneşin tam dik olduğu an da kısa bir periyoddur. Bu süre içinde ışık tam tepeden geldiği için, zemine düşen gölgeler asgari seviyede oluşurken, objelerin tepe noktaları azami derecede ışık alır. Objelerin yanal yüzeyleri ise zeminden yansıyan ışıkla homojen bir şekilde aydınlanır. Ancak, zemine paralel her türlü çıkıntının uzun gölgeler oluşturacağı dikkatlerden kaçmamalıdır. Bu zaman diliminde, insan fotoğraflarında da ışığın tam tepeden vurmasından dolayı, burun altında ve göz çukurlarında oluşan gölgeler de olumsuz etkiler yaratabilir. Bu gibi durumlarda, sert ışığın yarattığı koyu gölgeleri hafifletmek amacıyla dolgu ışığı olarak flaş kullanılabilir.

Güneşli havaların sert ışığı, fotoğrafik açıdan her ne kadar işleri güçleştirse de, beraberinde renkleri canlandırma gibi bir özelliği de getirdiğinden, avantaj olarak kullanıldığı

durumlar çoktur. Fotoğraf 2’de, (1/320sn. – f/5) sert güneş ışığı gelincik çiçekleri üzerinde, kırmızının ön plana çıkması bakımından önemli rol oynamıştır. Bu fotoğrafta ilgi merkezi olarak gelincik çiçekleri seçildiğinden, öndeki kır çiçekleri kadraja flu olarak dahil edilmiştir. Bu sayede kompozisyon, renk çeşitliliği açısından bir miktar zenginleştirilmiştir.

Bulutlu hava

Havanın güneşli olmadığı zamanlarda iyi fotoğraf çekilemeyeceği düşüncesi yanlıştır. Bulutlu havalar her türüyle fotoğrafta farklı etkiler yaratmayı sağlayabilirler. Pamuksu beyaz bulutlar, özellikle polarize filtre kullanıldığında basit bir manzara fotoğrafına önemli bir görsel katkı sağlar. Gökyüzünü tamamen kaplayan gri renkteki bulutlar ise, sert güneş ışığını engelleyerek ışığın difüze olmasını ve objeler üzerine yumuşak bir şekilde vurmasını sağlar. Ancak, bu tip bulutların kadraja dahil edilmesi, pamuksu beyaz bulutlar kadar kompozisyona katkı sağlamaz.

Fotoğraf 3 (1/80sn. – f/13) bulut etkisinin ön plana çıkması ve sudaki yansımaların önlenmesi için polarize filtre kullanılarak çekilmiştir. Pamuksu bulutlar, ufuk çizgisinin üzerinde kalan boş gökyüzünü doldurarak kompozisyonun tamamlanmasına yardımcı olmuştur. Bu fotoğraftaki en büyük eksiklik, bir ilgi merkezinin olmayışıdır. Ancak teleobjektif ile çekilen benzer manzara fotoğraflarında, kadraja dahil edilen objeler çok küçüldüğünden, belirli bir takım obje veya objeleri ilgi merkezi haline getirmek zorlaşabilir.

Yağmurlu hava

Yağmurlu havalar genellikle ekipmanlar açısından çok uygun olmasa da, bize dramatik kareler yakalama fırsatı verirler. Örneğin, yağmur damlları çeşitli şekillerde fotoğrafa yanıtılabilir. 1/125 ve üzeri enstantanelerde, genellikle yağmur etkisi dondurulabilir. 1/60 veya daha düşük

enstantanelerde ise, yağmur damlları ince birer çizgi şeklinde fotoğrafa yansır. Ancak bu etkinin kuvvetlenmesi için, koyu fon tercih etmekte fayda vardır. Yağmurun oluşturduğu su birikintileri ve yansımaları da, fotoğrafik açıdan hoş malzeme oluşturabilir. Benzer şekilde, yağmur sonrası yapraklar, parlak yüzeyler veya çiçekler üzerinde oluşan su damlacıkları da dramatik etkiler yaratabilir. Yağmurda koşuşan insanların düşük enstantanedeki görüntüleri veya bir ağaç altına sığınmış, yağmurun dinmesini bekleyen çocuklar, yağmurun etkisini vurgulayan görseller olarak kullanılabilir.

Fotoğraf 4’de (1/40sn. – f/4) benzer etki, tramvayı bekleyen şemsiyeli insanlar tarafından yaratılmıştır. Yağmurlu havalarda sıkça kullandığımız yansıma etkisi, bu fotoğrafta gereği kadar kullanılamasa da, yürüyen insanların ve tramvay ışığının zeminden bir miktar yansıması söz konusudur. Kaydırma tekniği kullanılarak çekilen bu fotoğrafta, tramvay kısmen net olarak çıkmış, ancak tramvay dışındaki objeler flu çıkmıştır. Yağmur damllarının yeterince büyük olmaması ve kaydırma tekniği gereği makinenin hareket ettirilmesi, 1/40sn. gibi bir düşük enstantane de bile, yağmur damllarının havada çizgisel bir görüntü oluşturmasını engellemiştir.

Karlı hava

Fotoğraf makinelerinin pozometreleri, ışığın %18 yansımaya göre kalibre edilirler. Ancak beyaz ton, ışığı %36 yansıtır. Karlı havalarda ortam beyaz ağırlıklı olduğundan, ışık yansıması %36’ya yakın bir değerdir. Elbetteki bu değer yalnızca karlı havalarda karşımıza çıkmaz. Aynı şekilde, beyaz ağırlıklı yapılan farklı kompozisyonlarda da ışık yansımasının bu değere yakın olduğu doğrudur. Örneğin; beyaz üniforma giymiş bir grup denizcinin kadrajı doldurması benzer bir etki yaratır. Makinemizin beklediği yansıma %18 olduğundan, karlı havalardaki beyaz yoğunluğu beklenenin üzerinde bir yansıma verir ve ortaya az pozlanmış fotoğraflar çıkar. Bu yüzden, karlı havalarda makinemizin

pozlama değerini, yansımanın şiddetine göre 1 veya 2 stop yukarı çıkartmak, pozlama hatalarının önüne geçecektir.

Karlı havalarda ortam rengi ağırlıklı beyaz olduğundan, derinlik bilgisi veren gölge unsuru iyi kullanılmalıdır. Işığın arkaya alınarak yapıldığı çekimlerde, gölgeler yeterince belirgin olmaz. Işık arkaya alındığında gölgeler objelerin arkasına saklanacağından, karşımıza derinliği olmayan iki boyutlu fotoğraflar çıkar. Işığın yandan alınması, gölge etkisini güçlendirir, fotoğrafı çekilen objelerin biçimleri hakkında ayrıntıları ortaya çıkartır ve dolayısıyla derinlik hissini artırır.

Fotoğraftaki tonların mavimsi bir hal alması da, karlı havalarda yaşanan bir başka olası problemdir. Bunu engellemek için, eğer makinemiz müsaade ediyorsa Kelvin değerini biraz artırarak 5600 veya 5900 gibi bir değere getirmekte fayda vardır. Bu sayede mavimsi soğuk tonlar biraz daha sıcak tonlara dönüştürülmüş olur. Havanın soğukluğunu ifade eden görsellerin de fotoğrafa eklenmesi, kompozisyonun daha etkili olmasına yardımcı olur. Bunlara örnek olarak; donmuş yapraklar veya su birikintileri, saçak altındaki sarkıtlar, kabanına sıkı sıkı sarılmış insanlar, ağızlarından çıkan buhar verilebilir.

Karlı havada fotoğraf çekimi, ekipmanlarımızı da olumsuz etkiler. Bu havalarda soğukun etkisiyle pil ömrü alıştığımızdan daha da kısadır. Çekim esnasında yarı yolda kalmamak için yanımızda her zaman yedek pil bulundurmamak faydalıdır. Yedek pillerin de ömrünün kısa olmaması için mümkünse pantolon cebi veya ceket içi gibi vücudumuzun sıcak tutacağı yerlerde muhafaza etmek gereklidir.

Karlı bir havada çekilen Fotoğraf 5'de (1/400sn. - f/8) güneşin de etkisiyle yansımanın fazla olduğu bir şart oluşmuştur. Bu durumda makinenin pozlandırma değeri (EV) +0,7 artırılarak eksik pozlanması gibi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Ortamdaki su birikintisinin ve karın da etkisiyle, mavi

ağırlıklı bir renk tonunun hakim olmasının önlenmesi amacıyla, Kelvin değeri 5600 olarak ayarlanmıştır.

Her hava koşulunun fotoğrafik açıdan kendine özgü artı ve eksileri olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Güneşli havalarda renk doygunluğu elde edilirken sert gölgelerin meydana gelmesi, bulutlu havalarda difüze ışıktan yararlanırken renk kaybının oluşması, yağmurlu havalarda dramatik kareler yakalanabilirken ekipmanlarımızın ıslanma riski veya karlı havalarda pozlama problemleri bunlardan bazıları. Ancak hava koşulları ne olursa olsun, her şart altında fotoğraf çekmek ve dolayısıyla değişik hava şartlarının yarattığı olumlu ve olumsuz etkileri yaşamamanın bizlere tecrübe kazandıracağını unutmamalıyız.